ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:
№ БД 5510100; 5111000-3.15
2021 йил "4" июн

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйрук
2021 йил "4" июн

ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЯ. СТОМАТОЛОГИЯ МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500000 -	Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510000 -	Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналиши:	5510100 - 5111000 -	Даволаш иши Профессионал таълими (5510100-Даволаш иши)

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

Хасанов У.С.	-	ТТА, “Оториноларингология, стоматология” кафедраси мудири, доцент, т.ф.д.
Ахунджанов Н.А.	-	ТТА, “Оториноларингология, стоматология” кафедраси катта ўқитувчиси.
Нармуротов Б.К.		ТТА, “Оториноларингология, стоматология” кафедраси катта ўқитувчиси.
Джураев Ж.А.	-	ТТА, “Отоларингология, стоматология” кафедраси катта ўқитувчиси, PhD.

Тақризчилар:

Шайхова Х.Э.	-	ТТА, “Отоларингология, стоматология” кафедраси профессори, т.ф.д.
Арифов С.С.	-	ТошВМОИ, “Оториноларингология” кафедраси мудири, профессор, т.ф.д.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилди.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академияси кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “26” майдаги “12”-сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларароо Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги 121-сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйҳати тасдиқланган.

1.Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Ушбу дастур Давлат таълим стандарти ва умумий амалиёт шифокорини тайёрлаш дастури асосида тузилган. Оториноларингология ва стоматология махсус клиник модул бўлиб, у қулоқ, юқори нафас йўллари, юз-жаг аъзоларининг анатомо-физологик хусусиятлари ва патологиясини урганади. Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалавриат таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Ушбу дастур асосида замонавий педагогик технологияларни ўқитиш жараёнида қўллаган ҳолда, талабани назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни фантомларда бажаришга ўргатиб ва орттирилган кўникмаларни замонавий тиббий технологиялар орқали клиник амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда қўллашга имкон яратади.

Мазкур модул ўқув режадаги тиббий биология ва генетика, биофизика, тиббий ва биологик кимё, одам анатомияси, физиология, гистология ва иммунология,микробиология ва паразитология, ички касалликлар, аллергология, клиник иммунология, фтизиатрия, клиник фармакология, жаррохлик касалликлари ва шошилинч тез тиббий ёрдам, нейрохирургия модулларидан ўзлаштирилган билимларга асосланади.

Оториноларинология умумий амалиёт шифокорида тиббий билимлар асосини шакллантиришда муҳим модуллардан биридир.

Касбий фаолиятини қўлланиш учун ЛОР касалликларининг тарқалишини ва кечишини ўрганиш, эрта ташхислаш, даволаш, аҳоли ўртасида ЛОР касалликларининг тарқалишини олдини олишга ва касалликларнинг кечиши бўйича башорат бера олишга қаратилган илмий-тадқиқот фаолиятини олиб бориш; соғлиқни сақлаш тизимининг даволаш ва профилактика ташкилотларида (марказий туман, шаҳар, вилоят, республика шифохоналари оториноларинология бўлимларида, кўп тармоқли марказий шаҳар поликлиникалари, тез ва шошилинч тиббий ёрдам марказлари ва станциялари, она ва болаликни ҳимоя қилиш ташкилотлари, санатор-курорт ташкилотлари) ташхислаш ва даволашнинг замонавий усулларидан кенг фойдаланган ҳолда беморларнинг тиббий муаммолари бўйича асосий вазифаларни ҳал қилиш жуда мухим; соғлиқни сақлаш тизимининг барча бўғинларида оториноларинология соҳасида комплекс масалаларни ечишни ўз ичига олади.

2. Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади - Оториноларингология ва стоматология модулини ўқитишдан мақсад**,** талабаларга ЛОР аъзолари касалликлари ҳолатини текшириш усулларини, аниқланган касалликларга тегишли ёрдам кўрсатиш, организмни умумий касалликларидан фарқлай олиш ва шу касалликларни олдини олиш мақсадида профилактика ишларини ўргатишдан иборат

2. Модулнинг вазифалари:

- оториноларингология ва стоматология модули ҳақида тушунча бериш;

- талабаларининг назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни (фарингоскопия, эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли), олдинги тампонада, олдинги риноскопия, отоскопия, билвосита ларингоскопия, қулоқни ювиш, махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш, ўткир пульпитда биринчи ёрдам кўрсатиш, тепа энгак бойламини қўйиш ва боғлашни билиш, тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам кўрсатиш, пастки жағ чиққанида жойига солиш) бажариш даражасига қадамма-қадам ўргатиш;

- замонавий педагогик технологияларни дарс жараёнига тадбиқ этиб, талабани клиник фикрлаш ва билимини сақлаш даражасини ошириш;

- замонавий текшириш усуллари ҳақида тушунчага эга бўлиш;

- ЛОР аъзоларини клиник анатомияси, текшириш усулларини ва фаолиятларини аниқлашни ўргатиш,

- ЛОР касалликларни диагностикаси борасида тўлиқ тушунча бериш;

- ЛОР аъзоларини туғма ва оттирилган касалликларини ташҳислаш;

- соғлом турмуш тарзининг тарғибот қилишни;

- талабанинг клиник фикрлаш қобилиятини ўстиришга қаратилган стандартга мос амалий кўникмаларни ассистент-талаба, талаба-фантом услубида автоматизм даражасига етказиш.

2.3. ***Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:***

9-семестр:

- ЛОР аъзоларини анатомияси, текшириш усулларини ва вазифаларини аниқлашни ўргатиш тасаввурга эга бўлиши;
- ЛОР аъзолари ва юз жағ соҳасида фарингоскопия, эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли), олдинги тампонада, олдинги риноскопия, отоскопия, билвосита ларингоскопия, қулоқни ювиш, тепа энгак бойламини куйиш ва боғлашни билиш, тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам кўрсатиш, пастки жағ чиққанида жойига солиш асосий усулларни ўргатиш ***тасаввурга эга бўлиши***;
- талабаларни замонавий клиник нуқтаий назардан эшитиш ва мувозанат анализаторлари, бурун ва унинг ёндош бўшлиқлари, ҳалқум ва ҳиқилдоқнинг физологияси тўғрисидаги билимларини бойитиш;
- қулоқ, бурун, ҳалқум, ҳикилдоқ ва юз-жағ соҳаси касалликлари этологияси, патогенези тўғрисидаги билимларига эга бўлиш;
- беморларга ЛОР касалликларида биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш ва ЛОР стационарига ётқизишга кўрсатмаларни беришни ўргатиш ва улардан фойдалана олиши;
- ЛОР ва юз жағ соҳаси аъзолари ва унга якин бўлган модуллар (неврология, офтальмология, стоматология, травматология ва умумий жарроҳлик) патологиялари диагностикаси бўйича клиник фикирлашни ривожлантириш тасаввурга эга бўлиши;

- сурункали касалликларда беморларни реабилитация ва диспансеризация қилишга ўргатиш (4 категория хизмати) билимларига эга бўлиш;
- соғлом турмуш тарзининг тарғибот қилиш тадбирларини;
- COVID-19 бўйича даволаш стандартларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши;***
- Фарингоскопия
- Эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли).
- Олдинги тампонада.
- Олдинги риноскопия
- Отоскопия
- Билвосита ларингоскопия
- Қулоқни ювиш ***каби малакаларга (шу жумладан клиник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

Стоматология:
10-семестр:

- махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш;
- ўткир пульпитда биринчи ёрдам кўрсатиш;
- тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам кўрсатиш;
- пастки жағ чиққанида жойига солиш асосий усулларни ўргатишда ***тасаввурга эга бўлиши***;
- кариес касаллиги этиопатогенези, кечиши ва унинг асоратлари (пульпит, перидонтит), профилактикаси;
- оғиз бўшлиғи, шиллиқ қавати касалликлари ва уларни ички касалликлар билан боғлиқлигини ***билиши ва улардан фойдалана олиши;***
- Махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш
- Ўткир пульпитда биринчи ёрдам курсатиш
- Тепа энгак бойламини куйиш ва боғлашни билиш
- Тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам курсатиш
- - Пастки жағ чиққанида жойига солиш ***каби малакаларга (шу жумладан клиник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

9-семестр:

1-мавзу. Бурун ва ёндош бўшлиқларининг клиник анатомияси ва физиологияси. Замонавий текшириш усуллари Касалликлари. Даволаш усуллари.

Кириш. Юртимиз оториноларингологиясининг ривожланиш тарихи, асосий ютуқлари ва касалликларни олдини олишда аҳамияти. Ички аъзоларнинг соматик касалликларини ривожланишида ЛОР аъзолари патологиясини

таъсири. Бурун ва ёндош бўшлиқларининг ўткир ва сурункали касалликлари (асоратлари, олдини олиш). COVID-19 таъсирида мия ичи асоратларининг келиб чиқиши.

2- мавзу. Қулоқнинг клиник анатомияси ва физиологияси. Замонавий текшириш усуллари. Даволаш усуллари.

Ташқи ва ўрта қулоқнинг ўткир ва сурункали касалликлари (этиология, патогенези, таснифи, ташҳис, даволаш, асоратлари ва олдини олиш). Болаларда қулоқ касалликларининг ўзига хос кечиши ва олдини олиш чоралари.

3- мавзу. Қулоқ касалликларининг асоратлари. Даволаш усуллари.

Лабиринтитлар. Отоген мия ичи асоратлари (этиопатогенез, кечиши, диагностика, даволаш ва олдини олиш). Қулоқнинг йирингсиз касалликлари (этиология, патогенези, таснифи, кечиши, ташҳис, даволаш, олдини олиш). Болаларда эшитиш бузилиши ташҳислаш ва реабилитацияси.

4- мавзу. Ҳалқумнинг клиник анатомияси ва физиологияси. Замонавий текшириш усуллари. Касалликлари. Даволаш усуллари.

Ҳалқумнинг ўткир ва сурункали касалликлари. Ангина таснифи, асорати, даволаш ва олдини олиш. Юқумли касалликлар ва қон касалликларида ангина. Сурункали тонзиллит, аденоид вегетацияси, танглай муртакларининг гипертрофияси. Ҳалқум шикастланиши. Уйқунинг обструктив апноэ синдроми.

5- мавзу. Ҳиқилдоқнинг клиник анатомияси ва физиологияси. Замонавий текшириш усуллари. Касалликлари. Даволаш усуллари

Ҳиқилдоқнинг ўткир ва сурункали касалликлари. Болаларда бўғувчи ларинготрахеит. Трахеотомия.

6- мавзу. ЛОР аъзоларининг хавфсиз ва хавфли ўсмалари. Заҳм, ОИТС ва силда ЛОР аъзоларининг шикастланиши. Замонавий текшириш усуллари

Юқори нафас йўлларини юқумли гранулемалари. Вегенер гранулематози. Склерома. Заҳм, ОИТС ва силда ЛОР аъзоларининг шикастланиши. ЛОР аъзоларининг хавфсиз ва хавфли ўсмалари.

Стоматология:

10- семестр:

1-мавзу. Кириш. Стоматолгия Модули ва вазифалари, ассосий муоммолари, унинг амалиёт шифокорлар учун ахамияти. Юз жаг соҳалари анатомияси. Тиш касалликлари: кариес ва унинг профилактикаси, пульпит, периодонтит, огиз бушлиги шиллиқ қавати касалликлари.Стоматологик касалликларнинг бутун организм холатига таъсири.

2-мавзу. Юз жаг соҳаси яллигланиш касалликлари таснифи;одонтоген ва ноодонтоген яллигланиш касалликлари. Клиникаси,ташхиси, даволаш ва асоратлари. COVID-19 таъсирида юз-жаг соҳасининг асоратларини келиб чиқиши.

3-мавзу. Юз жаг соҳаси жароҳатлари таснифи; юмшоқ тўқима ва юз жаг соҳаси суякларини шикастланишлари. Юз жаг соҳасидаги жароҳатларда

бирламчи жаррохлик ишлови ва унинг радиацион зарарланишдан кейинги узига хос хусусиятлари.

3.2. Модулдаги амалий машғулотларнинг мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модул бўйича машғулотлар 50% назарий (маъруза ва амалий машғулот) ва 50% амалий қисм (ўқув клиник амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади. Амалий машғулотнинг назарий ва амалий қисми ўзаро боғлиқ ҳолда ўтказилади.

3.2.1. Амалий машғулотларнинг мавзулар рўйхати:

9-семестр

1-мавзу. Бурун ва ёндош бўшлиқларининг клиник анатомияси. Юқори нафас йўлларининг физиологик аҳамияти. Мукоцилиар транспорт. Бурун ва ёндош бўшлиқларини текшириш усуллари.

Риноскопия

2-мавзу. Ҳалқумнинг клиник анатомияси. Ҳалқум лимфоаденоидал ҳалқасининг морфо-физиологик Ҳарактеристикаси. ЛОР аъзоларининг ёшга қараб ўзига хос тузилиши, топографияси ва буларнинг ЛОР аъзолари патологиясида аҳамияти. Ҳалқумни эндоскопик текшириш усуллари.

Фариноскопия

3-мавзу. Ҳиқилдоқ, трахея, бронх ва қизилўнгачнинг клиник анатомияси, физиологияси ва текшириш усуллари. Овоз ҳосил бўлиш назарияси, болалар ва ўсмирларда овоз ўзгариши босқичлари. Овоз аппаритини текшириш усуллари.

Ларингоскопия

4-мавзу. Қулоқнинг клиник анатомияси, физиологияси ва текшириш усуллари. Эшитиш анализаторининг клиник анатомияси, физиологияси ва текшириш усуллари. Катталар ва кичик ёш болаларда эшитиш заифлиги ва карликни замонавий текшириш усуллари. Кохлеар имплантация ҳақида тушунча.

Отоскопия

5-мавзу. Вестибуляр анализаторни клиник анатомияси, физиологияси ва текшириш усуллари.

6-мавзу. Буруннинг ўткир ва сурункали касалликлари. Ушбу касалликларнинг ривожланишида аллергиянинг роли. Бурун жароҳати. Бурун қонаши, тўхтатиш усуллари.

Олдинги тампонада

7**-мавзу**. Бурун ёндош бўшлиқларининг ўткир ва сурункали касалликлари. Синуситлар таснифи. Риноген асоратлар (кўз ва мия ичи). Бурун ёндош бўшлиқлари жароҳати. Косерватив ва жарроҳлик даволаш тамойиллари. COVID-19 таъсирида мия ичи асоратларининг келиб чиқиши.

8-мавзу. Ташқи ва ўрта қулоқнинг ўткир яллиғланиш касалликлари ва уларнинг асоратлари. Болаларда отит, антрит, мастоидит кечишининг ўзига хослиги.

Қулоқни ювиш

9-мавзу. Ўрта қулоқнинг сурункали яллиғланиш касалликлари. Лабиринтит. Отоген мия ичи асоратлари ва отоген сепсис (қиёсий ташҳис, кечиши, хирургик даволаш усуллари).
10-мавзу. Қулоқнинг йирингсиз касалликлари. Оториноларингологияда профессионал танлаш ва экспертиза. Сурдология.
Эшитиш заифлигини аниклаш (шивирлаш ва нуткли)
11-мавзу. Ҳалқумнинг ўткир касалликлари ва уларнинг асоратлари. Юқумли касалликлар ва қон ҳосил қилиш тизими касалликларида ангина. Ҳалқуморти абсцесси. Танглай ва ҳалқум безларининг гипертрофияси белгилари ва давоси.
12-мавзу. Сурункали тонзиллит, таснифи, ички касалликлар патогенезида аҳамияти, ташҳис ва давоси. Сурункали тонзиллити бор бўлган беморларнинг диспансеризацияси. Талабалар мустақил ишлари презентацияси.
13-мавзу. Ҳиқилдоқнинг ўткир ва сурункали касалликлари. Ҳиқилдоқнинг ўткир ва сурункали стенози. Овоз бузилиши, касбий дисфония. Талабалар мустақил ишлари презентацияси.
14-мавзу. ЛОР аъзоларининг хавфсиз ва хавфли ўсмалари. Юқори нафас аъзоларининг инфекцион гранулемалари. ОИВ-инфекциясида ЛОР аъзоларининг ҳолати.
15-мавзу. ЛОР аъзоларининг ёт жисмлари. ЛОР аъзоларида жароҳат, қонаш бўлганида шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш. Трахеотомия. ***10-семестр***

Стоматология:
10- семестр:
1-мавзу. Юз жаг сохасини текшириш асослари, стоматологик беморларни текшириш усуллари (уриб куриш, зондлаш, пайпаслаш). Тиш касалликлари: кариес, пульпит, периодонтит. Клиникаси, ташхиси ва даволаш.
2-мавзу. Огиз бушлиги шиллик кавати ва пародонт касалликлари. Клиникаси, ташхиси, даволаш.
3-мавзу. Стоматологик операциялар ва тиш олишда кулланиладиган огриксизлантириш усуллари. Тиш олиш операциялари. Тиш олишга курсатма ва карши курсатмалар. Касалларни курация килиш.
4-мавзу. Юз жаг сохасининг одонтоген яллигланиш касалликлари: периостит, абсцесс, флегмона, остеомиелит. Клиникаси, ташхиси, даволаш.
5-мавзу. Юз жаг сохасининг ноодонтоген яллигланиш касалликлари. Фурункул, карбункул, лимфаденит. Клиникаси, ташхиси, даволаш ва асоратлари. COVID-19 таъсирида юз-жаг соҳасининг асоратларини келиб чиқиши.
6-мавзу. Юз жаг сохасини жарохатлари: юмшок тукима, Тиш ва юз жаг суякларини шикастланишлари ва синишлари. Б.Ж.И. Беморларга тез ёрдам курсатиш.
7-мавзу. Жарохат асоратлари: кон кетиш, шок, асфиксиялар. Эвакуация боскичларида биринчи ёрдам кусатиш.

8-мавзу. Юз жаг сохасини усмасимон хосилалари ва усмалари. Хавфли ва хавфсиз усмалар. Клиникаси кечиши,ташхиси ва даволаш.
9-мавзу. Юз жаг сохаси орттирилган ва тугма нуксонлари

3.2.2. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- Талабани назарий-методиқ жиҳатдан тайёрлаш ва ҳ.к.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида талабалар оториноларингология модулида даволаш режасини туза олиши, реабилитация чора тадбирларини ўтказа олиши, диспансеризация ва профилактика гуруҳларига ажратиш, оғир беморларни саралаш ва шошилинч ёрдам кўрсата олиш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйҳати:

9-семестр:

1. Фарингоскопия
2. Эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли).
3. Олдинги тампонада.
4. Олдинги риноскопия
5. Отоскопия
6. Билвосита ларингоскопия
7. Қулоқни ювиш

Стоматология:

10-семестр:

1. Махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш.
2. Ўткир пульпитда биринчи ёрдам курсатиш.
3. Тепа энгак бойламини куйиш ва боғлашни билиш.
4. Тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам курсатиш.
5. Пастки жаг чиққанида жойига солиш.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК1[1]. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;

УК3. Ностандарт вазиятларда ҳаракат қилиш қобилияти, қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва аҳлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;

УК4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;

УК5. Фавқулоддаги вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, ҳимоя усулларини қўллашга тайёрлик;

УКК 1[2]. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббиёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;

УКК 2. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;

УКК 3. Тиббий хужжатларни юритишга тайёргалик;

УКК 4. Касбий муаммоларни ҳал қилишда дори воситаларини ва уларнинг комбинацияларини тиббий мақсадларда ишлатишга тайёрлик;

КК 1[3]**.** Соғлом турмуш тарзини шакллантиришга, касалликлар пайдо бўлиши ва (ёки) тарқалишининг олдини олишга, уларни эрта ташхислашга, уларнинг пайдо бўлиши ва ривожланишининг сабаблари ва шароитларини аниқлашга қаратилган чора-тадбирлар мажмуини амалга ошириш қобилияти ва тайёрлиги, атроф-муҳит омилларининг болалар соғлиғига зарарли таъсирини бартараф этиш

КК 2. Касалликни аниқлаш учун беморларнинг шикоятларини, анамнезидан олинган маълумотларни, текширув натижаларини, лаборатория, инструментал, патологик-анатомик ва бошқа тадқиқотларни йиғиш ва таҳлил қилишга тайёрлиги.

КК 3. Касалликларнинг асосий патологик ҳолатларини, аломатларини, касаллик синдромларини, касалликларнинг халқаро статистик таснифига мувофиқ нозологик шаклларини аниқлаш қобилияти

КК4. Турли нозологик шаклларга эга беморларни даволаш тактикасини аниқлаш қобилияти

---

[1] УК- умумий компетенция

[2] УКК – умумий касбий компетенция

[3] КК – касбий компетенция

КК 7. Хавф омилларини бартараф этиш ва соғлом турмуш тарзини ривожлантириш бўйича тушинтириш ишларини олиб бориш учун тайёрлиги

КК 8. Далилларга асосланган тиббиёт асосида ахборотни таҳлил қилиш ва оммавий равишда намойиш этишга тайёрлиги

КК 9. Илмий тадқиқотларда иштирок этиш қобилияти

Модул давомида ўқув (клиник) амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабаларнинг "Оториноларингология ва стоматология" модули бўйича клиник амалиёти таълим жараёнининг 50%ини ташкил қилади ва амалий машғулотлар "ЛОР касалликлари ва юз – жаг жаррохлиги (стоматология)" бўлимида ва маслахат поликлиникаси отоларинголог хонасида ўтказилади.

Амалий машғулотда амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва бир неча босқични ўз ичига олади:

1. Биринчи босқич – машғулотнинг мақсади ва вазифаларидан келиб чиқган ҳолда ўрганилаётган амалий кўникмани ўрганиш мотивацион асоси аниқланади, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Амалий кўникмаларни амалга ошириш учун керакли асбоб анжомлар ишлаш механизми, ишлатиш қоидалари билан талабар таништирилади.

Биринчи босқични амалга ошириш учун кафедрада барча асбоб анжомлар мавжуд ва ишчи ҳолатда бўлиши лозим.

2. Иккинчи босқич – амалий кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш. Бу босқични амалга ошириш учун амалий кўникмаларни кадамма кадам алгоритми педагог томонидан ва видеофильмлар орқали намоиш этилади, алгоритм асосида босқичма босқич тўғри бажаришга алоҳида эътибор қаратилади. Талаба амалий кўникмани мустакил, бироқ педагог назорати остида муляжлар, тренажёрлар, фантомлар ва манекенларда, талабалар ўзаро бир-бирида кўп марта машқ қилиб ўрганадилар. Бошида барча босқичларини алоҳида, кегин умумлаштирган холда тўлиқ ва тўғри бажара олгандан сўнг беморда қўллашга руҳсат берилади (имитацион тренинг).

Иккинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган амалий кўникмалар қадамма қадам алгоритми ва видеофильми, ўқув-услубий қўлланмаси, бажариш схемаси ёки техникаси ва ҳ.к., баҳолаш мезонлари ишлаб чиқилган бўлиши лозим. Муляжляр, тренажёрлар, фантомлар ва манекенлар, имитаторлар, асбоб анжомлар бўлиши лозим ва керакли шарт шароитлар (максимал даражада иш шароитига яқин моделлаштирилган) яратилиши лозим. Бу босқичда педагог назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғирлайди. Бу жараёнда талаба ҳаракатлари видеотасвирга олиниб ўзига намоиш этилиши, критик муҳокама қилиниши мумкин. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра муолажани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда иштирок этадилар. Амалий кўникма

афтоматизм дарасигача етказилиши мақсадга мувофиқ.

3. Учинчи босқич - ўрганилган билим ва амалий кўникмани беморда қўллаш. Бу босқичда талаба ўзлаштирилган билим ва амалий кўникмани турли ҳил клиник холатларда (шу жумладан шошилинч ҳолатларда) қўллашга, олинган натижаларни тахлил қилишга ва шу маълумотлар асосида ҳаракат тактикасини белгилашга педагог назоратида ўргатилади.

Учинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган ўқув, услубий қўлланмалар, фотосуратлар, вазиятли масалар ва тестлар тўплами, кейслар, клиник протоколлар, диагностика ва даволаш стандартлари, ўргатувчи касаллик тариҳлари ва амбулатор карталар ва х.қ. ишлатилиши лозим. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар нафақат эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда балки командада ишлашда иштирок этадилар.

4. Тўртинчи босқич – ҳулоса. Бу босқичда педагог талаба томонидан олинган билим ва эгаллаган кўникмани беморларда, турли ҳил вазиятларда, фаолият жараёнида тўғри ва тўлиқ қўлла олишига ишонч ҳосил қилиши керак ва шунда амалий кўникма ўзлаштирилди деб хисобланади.

Тўртинчи босқични амалга ошириш учун талаба бемор билан мустакил ишлаши педагог томонидан назорат қилинади, тиббий ҳужжатларни, касаллик тарихини ёзиб химоя қилганда бахоланади.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлигини тасдиқлайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади ва педагогга қайта топширади. Талаба барча амалий кўникмаларни ўзлаштирган ҳолда модулни ўзлаштирган ҳисобланади.

4.Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

9-семестр:

1. ЛОР аъзоларининг замонавий текширув усуллари.
2. Қулоқ аномалиялари.
3. Юз нерви анатомияси ва касалликлари.
4. Баллоносинусопластика.
5. Аллергик ринит ва уларни замонавий даволаш усуллари.
6. Нистагм ва унинг турлари.
7. Меньер касаллиги ва замонавий даволаш усуллари.
8. Кохлеар имплантция.
9. Мувозанат бузилиши ва унинг турлари.
10. COVID-19да ЛОР аъзоларининг ўзгаришлари.
11. Озена.
12. Чин бўғма.

13. Болаларда стенозловчи ларинготрахеит.
14. ОИТСда ЛОР аъзоларининг ўзгаришлари.
15. ЛОР аъзоларида ёт жисмларда биринчи ёрдам.
16. ЛОР аъзоларнинг ўсма касалликлари.
17. Аденоид вегетациялари.
18. Вегенер грануломатозида ЛОР аъзолари зарарланиши.
19. ЛОР аъзолари спецефик касалликлари.

Стоматология
10-семестр:
1. Стоматологияда замонавий текшириш асослари, стоматологик беморларни замонавий текшириш усуллари.
2. Тиш касалликлари: кариес, пульпит, периодонтит. Таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш.
3. Огиз бушлиги шиллиқ қавати ва парадонт касалликлари. Таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш.
4. Стоматологияда огриксизлантириш усуллари – марказий ва переферик ўтказувчи анестезиялар.
5. Тиш олиш операцияллар. Курсатма ва карши курсатма. Асоратлар.
6. Периостит, абсцесс, флегмона. Таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш.
7. Одонтоген остеомиелит. Таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш. Асоратлар.
8. Юз жаг соҳасини жароҳатлари: юмшоқ тўқима, тиш ва юз-жаг суякларини синишларини таснифи, клиникаси ва ташхиси.
9. Юз жаг соҳасини жароҳатлари: юмшоқ тўқима, тиш ва юз-жаг суякларини синишларини биринчи ёрдам ва даволаш усуллари. Шок, асфиксия.
10. Юз жаг соҳасини хавфсиз ўсмасимон ҳосилалари ва ўсмалари. Таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш.
11. Юз жаг соҳасини хавфли ўсмалари. TNM таснифи, клиникаси, ташхиси ва даволаш.
12. Юз жаг соҳаси туғма нуқсонлари.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:
Орторинорларингология ва стоматология модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модул тизимида турли хил шаклда амалга оширилади:
–берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;
– модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;
– илмий мақола, анжуманга маруза тезисларини тайёрлаш;
– вазиятли ва клиник муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;
– кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;

– график органайзерлаш ишлаб чиқиш ва тўлдириш;
– кроссвордлар тузиш ва ечиш;
– презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустакил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Орторинорларингология ва стоматология бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари тренажёр, муляж ва симуляцион залларда/марказларда тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;

–тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган рўйхат асосида навбатчи шифокор-педагог назоратида стандартлаштирилган пациентлар (беморлар) курациясини ўтказиш ва олиб бориш, дори билан даволаш таҳлилини ёзиш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;

- тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;

- беморларни курация қилишда даволовчи ёки навбатчи шифокор билан иштирок этиш;

- аҳоли орасида соглом турмуш тарзини таргиб килиш, болаларни ёши ва соглигига боглик оқатлантириш тамойиллари ҳақида сухбат ва маърузаларни ўтказиш;

- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;

- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

- вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

- CASE (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш.

- моделлар ясаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Орторинорларингология ва стоматология модули бўйича курс иши режада кўзда тутилмаган.

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Орторинорларингология ва стоматология модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади. Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат(ОН);
- якуний назорат (ЯН)

Модулга ажратилган 7,0 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Орторинорларингология ва стоматология модули бўйича ЖН оғзаки, ўргатувчи-назорат тестлари, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалалар, муляж ва фантомларда ишлаш маълумотларини ўрганиш,амалий кўникмаларни қадамма-қадам бажариш, беморлар билан ишлаш, клиник аудит ёзиш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив усулларида иштирокининг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси, компетенцияларни эгаллаш (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда талабалар билими таълим моделига асосланган холда қуйидаги босқичларда амалга оширилади: назарий ва амалий қисм (50:50).

Жорий назорат учун ажратилган 7,0 кредит семестрлар бўйича қуйидагича тақсимланади:

9-семестр – 4,0 кредит

Жорий назорат – 4,0 кредит;

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

10- семестр – 3,0 кредит

Жорий назорат – 3,0 кредит;

Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

Талаба 9 семестрда белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовли вазифани топширади ва ўтиш (саралаш) балидан ўтсагина

кейинги семестрга ўтади. Талаба белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида якуний назоратга киритилади.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Модул бўйича талаба рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таърифи
86-100	A	"аъло" – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши; модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли	5	аъло

			муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	"жуда яхши" – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;	4	яхши
71-80	C	"яхши" – ўртача	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва		

		натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	"қониқарли" – суст натижа, қўпол камчиликлар билан	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши;	3	Қони қарли

			жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
55-59	E	"ўрта" – минимал натижага тенг	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши;		

			ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	"қониқарсиз" – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.	2	Қони қарсиз
0-30	F	"мутлоқ қониқарсиз" – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

ОНда талаба томонидан модулнинг бир неча мавзуларни ўз ичига олган бўлими ёки қисми бўйича билим ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш даражаси баҳоланади.

Модул бўйича бўйича ОН семестрда бир марта ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган тарабалар киритилади. ОН кафедра

мажлисининг қарори билан оғзаки ёки тест (OSKE) шаклларида ўтказилади. ОНда саралаш бали (55балл) йиға олмаган талаба Синов (ЯН)га қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудири томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯН модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг 2-этапда олинади, 1-этап - кафедрада OSCE шаклида, 2-этап тест марказида ўтказилади. ЯНда 55 саралаш баллини йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади, ЖНда тўлиқ кредитни йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида ЯНни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда ЯН натижалари бекор қилинади ва қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли ЯНдан ўтолмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида ЯНдан ўтолмаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

5.1. Асосий адабиётлар:

1. Қ.Қ. Қосимов ва бошқ. Оториноларингология. Дарслик. 2019 й. (лотин).
2. Қ.Қ. Қосимов. Отоларингология. Учебник. 2019 й.
3. S.A. Hasanov, N.X. Vohidov. Otorinolaringologiya. Darslik. – Toshkent. 2013 y.
4. Пальчун В.Т., Магамедов М.М., Лучихин Л.А. Оториноларингология. Учебник. - Москва. ГЭОТАР – Медиа. 2011г.
5. Ходжаева К.А. Амалий оториноларингология. Дарслик. – Тошкент. «Сано – стандарт» нашриёти. 2005 й.

Стоматология:

1. М.Я. Алимова и друг. Стоматология. Учебное пособие. 2016 г.
2. Стоматология. Учебник для студентов лечебного факультета мед. институтов /под ред. Бажанова В. В. –М.: «Медицина», 2002. (электрон).
3. «Травматология челюстно-лицевой области» Учебник. /Под ред. В. В. Афанасьева. – М.: «Медицина», 2010. (электрон).
4. «Современные технологии местного обезболивания в стоматологии» Учебник. /Под ред. С. А. Рабинович – М.: «Медицина», 2000. (электрон).

5.2.Қўшимча адабиётлар:

1. Козлов М.Я., Цветков Э.А., Егоров Л.В. Практикум по детской оториноларингологии. Монография. - Санкт-Петербург. ПМИ. 2012 г.
2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажағимизнинг мард ва олижаноб ҳалқимиз билан бирга қурамиз. Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигининг “O’zbekiston” нашриёт матбаа ижодий уйи. 2017й.
3. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик- ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигининг “O’zbekiston” нашриёт матбаа ижодий уйи. 2017 й.
4. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигининг “O’zbekiston” нашриёт матбаа ижодий уйи. 2016 й.
5. Пальчун В.Т., Лучихин Н.А., Магомедов М.М. Руководство по практической оториноларингологии. Монография. Москва. ООО Медицинское информационное агентство. – 2011г.
6. Солдатов И.Б. Лекции по оториноларингологии. Москва. ООО Медицинское информационное агентство. 2009г.
7. Солдатов И.Б. Руководство по оториноларингологии. Монография. Москва. ООО Медицинское информационное агентство. 2014г.
8. Шеврыгин Б.В.«Детская оториноларингология». Монография. Москва. ООО Медицинское информационное агентство. 2016г.

Стоматология:

1. Травматология и восстановительная хирургия челюстно - лицевой области. Бернадский Ю.И., Москва «Медицинская литература» 2013.
2. Дентал имплантология. Мансуров Б.М. и др. Тошкент, 2014 стр. 95
3. Рентгенодиагностика в стоматологии. Рабухина Н.А., Аржанцев А.П., «Медицинское информационное агенство» Москва 2014.
4. Имплантология. Робустова Т.Г. - М. «Медицина» 2017.
5. Хирургическая стоматология. Тимофеев А.А. Киев 2013.
6. Злокачественные опухоли челюстно – лицевой области. Ф. Байриков. Москва «Медицина» 2015.
7. Воспалительные заболевания ЧЛО. Шаргородский А.Г. Издательский дом «ГЕОТАР-МЕД» 2013.
8. Атлас косметической и реконструктивной пародонтологической хирургии. Эдвард Коэн. Москва 2 - е издание 2015 - стр.416
9. Edward Ellis III Surgical Approaches to the Facial Skeleton. 2013
10. R.G. Fonseca, - Oral and Maxilofacial surgery. 2013
11. Millard D.R. Immediate reconstruction of the iower jaw. - “Plast. Reconstr.Surg.”,1913, v.35, p.60 - 75.

5.3.Интернет сайтлари:

1. www.minzdrav.uz;
2. www.tma. uz
3. www. Ziyonet;
4. Loronline.ru – Медицинский портал врачей оториноларингологов,
5. Otolar.ru – Официальный сайт Федерального Государственного Учреждения Научно-клинического центра оториноларингологии Росздрава,
6. http://www.mediasphera.ru/journals/oto/,
7. http://www.rinology.ru/, http://www.likar/info/
8. www. Orl.by.ruindex. Htm, http:// stsrt.binet.com.ua/-i/ent.books/Elancev/, http://lornline.ru.
9. www.Visit Willams & Wilkins on the internet,
10. www.Wilkins.com.Www.Belmed.info.
11. www.audiology.ru
12. www.otolar.ru
13. www.rmj.ru
14. www.med-lib.ru.

“ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЯ. СТОМАТОЛОГИЯ” МОДУЛИДАН СИЛЛАБУС

“Оториноларингология. стоматология” модулидан силлабус			
Модулнинг тўлиқ номи	**Оториноларингология. Стоматология**		
Модул коди: 3.15	Кредит ҳажми: умумий - 5,0 кредит Шундан: *9-семестр – 4,0 кредит* Жорий назорат – 4,0 кредит; Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) *10- семестр – 3,0 кредит* Жорий назорат – 3,0 кредит; Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 9-10 семестр	ECTS value:
Таълим йўналиши	5510100 – «Даволаш иши» 5511100 – «Профессионал таълим (5510100- Даволаш иши)»	5 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	24 кун		
Ўқув соатлари хажми:	Жами соат:	252	
	Шунингдек:		
	маъруза	18	
	амалий машғулот	54	
	клиник ўқув амалиёти	72	
	мустақил таълим	108	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили	Тошкент тиббиёт академияси, Фаробий 2 уй		
Кафедра номи	“Оториноларингология, стоматология” кафедраси		
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:	
Машғулот вақти ва жойи			
Модулнинг мазмуни	Оториноларингология ва стоматология махсус клиник модул бўлиб, у қулоқ, юқори нафас йўллари, юз-жағ аъзоларининг анатомо-физологик хусусиятлари ва патологиясини урганади. Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалавриат таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Ушбу дастур асосида замонавий педагогик технологияларни ўқитиш жараёнида қўллаган ҳолда, талабани назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни фантомларда бажаришга ўргатиб ва орттирилган кўникмаларни замонавий тиббий технологиялар орқали клиник амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда қўллашга имкон яратади.		

Пререквизитлар	Биология, анатомия
Постреквизитлар	Клиник олди ва клиник модуллар блоки
Модулнинг мақсади	Оториноларингология ва стоматология модулини ўқитишдан мақсад**,** талабаларга ЛОР аъзолари касалликлари ҳолатини текшириш усулларини, аниқланган касалликларга тегишли ёрдам кўрсатиш, организмни умумий касалликларидан фарқлай олиш ва шу касалликларни олдини олиш мақсадида профилактика ишларини ўргатишдан иборат
Модулнинг вазифалари	- оториноларингология ва стоматология модули ҳақида тушунча бериш; - талабаларининг назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни (фарингоскопия, эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли), олдинги тампонада, олдинги риноскопия, отоскопия, билвосита ларингоскопия, қулоқни ювиш, махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш, ўткир пульпитда биринчи ёрдам кўрсатиш, тепа энгак бойламини куйиш ва боғлашни билиш, тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам кўрсатиш, пастки жағ чиққанида жойига солиш) бажариш даражасига қадамма-қадам ўргатиш; - замонавий педагогик технологияларни дарс жараёнига тадбиқ этиб, талабани клиник фикрлаш ва билимини сақлаш даражасини ошириш; - замонавий текшириш усуллари ҳақида тушунчага эга бўлиш; - ЛОР аъзоларини клиник анатомияси, текшириш усулларини ва фаолиятларини аниқлашни ўргатиш, - ЛОР касалликларни диагностикаси борасида тўлиқ тушунча бериш; - ЛОР аъзоларини туғма ва оттирилган касалликларини ташҳислаш; - соғлом турмуш тарзининг тарғибот қилишни; - талабанинг клиник фикрлаш қобилиятини ўстиришга қаратилган стандартга мос амалий кўникмаларни ассистент-талаба, талаба-фантом услубида автоматизм даражасига етказиш.
Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	***9-семестр:*** - ЛОР аъзоларини анатомияси, текшириш усулларини ва вазифаларини аниқлашни ўргатиш тасаввурга эга бўлиши; - ЛОР аъзолари ва юз жағ соҳасида фарингоскопия, эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли), олдинги тампонада, олдинги риноскопия, отоскопия, билвосита ларингоскопия, қулоқни ювиш, тепа энгак бойламини куйиш ва боғлашни билиш, тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам кўрсатиш, пастки жағ чиққанида жойига солиш асосий усулларни ўргатиш ***тасаввурга эга бўлиши***; - талабаларни замонавий клиник нуқтаий назардан эшитиш ва мувозанат анализаторлари, бурун ва унинг ёндош бўшлиқлари, ҳалқум ва ҳиқилдоқнинг физологияси тўғрисидаги билимларини бойитиш; - қулоқ, бурун, ҳалқум, ҳикилдоқ ва юз-жағ соҳаси касалликлари этологияси, патогенези тўғрисидаги билимларига эга бўлиш;

	- беморларга ЛОР касалликларида биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш ва ЛОР стационарига ётқизишга кўрсатмаларни беришни ўргатиш ва улардан фойдалана олиши; - ЛОР ва юз жағ соҳаси аъзолари ва унга якин бўлган фанлар (неврология, офтальмология, стоматология, травматология ва умумий жарроҳлик) патологиялари диагностикаси бўйича клиник фикирлашни ривожлантириш тасаввурга эга бўлиши; - сурункали касалликларда беморларни реабилитация ва диспансеризация қилишга ўргатиш (4 категория хизмати) билимларига эга бўлиш; - соғлом турмуш тарзининг тарғибот қилиш тадбирларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши;*** - Фарингоскопия - Эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли). - Олдинги тампонада. - Олдинги риноскопия - Отоскопия - Билвосита ларингоскопия - Қулоқни ювиш ***каби малакаларга (шу жумладан клиник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.*** ***Стоматология:*** ***10-семестр:*** - махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш; - ўткир пульпитда биринчи ёрдам кўрсатиш; - тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам кўрсатиш; - пастки жағ чиққанида жойига солиш асосий усулларни ўргатишда ***тасаввурга эга бўлиши***; - кариес касаллиги этиопатогенези, кечиши ва унинг асоратлари (пульпит, перидонтит), профилактикаси; - оғиз бўшлиғи, шиллиқ қавати касалликлари ва уларни ички касалликлар билан боғлиқлигини ***билиши ва улардан фойдалана олиши;*** - Махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш - Ўткир пульпитда биринчи ёрдам курсатиш - Тепа энгак бойламини куйиш ва боғлашни билиш - Тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам курсатиш - - Пастки жағ чиққанида жойига солиш ***каби малакаларга (шу жумладан клиник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***
Таълим бериш усуллари	Маъруза, амалий машғулотлар, клиник ўқув амалиёти
Таъминот	видеофильмлар, мультимедияли ва ўқитувчи компьютер дастурлардан, ўқитиш методикасидаги янги технологиялардан, мавзулар бўйича назарий билимларни сўрашдан фойдаланилади; бакалаврларнинг мустақил иши, индивидуал ва гуруҳли презентациялар, уйга берилган вазифаларни тайёрлаш, рефератлар ёзиш, тестлар, вазиятли масалалар ва бошқалар.

Ўқитиш натижалари:
Модулни якунлаганда талаба билади:
9-семестр якунида:

1. Талабаларни замонавий клиник нуқтаий назардан эшитиш ва мувозанат анализаторлари, бурун ва унинг ёндош бўшлиқлари, ҳалқум ва ҳиқилдоқнинг физологияси тўғрисидаги билимларини бойитиш;
2. Қулоқ, бурун, ҳалқум, ҳикилдоқ ва юз-жаг соҳаси касалликлари этологияси, патогенези тўғрисидаги билимларига эга бўлиш;
3. Беморларга ЛОР касалликларида биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш ва ЛОР стационарига ётқизишга кўрсатмаларни беришни ўргатиш ва улардан фойдалана олиши;
4. ЛОР ва юз жаг соҳаси аъзолари ва унга якин бўлган фанлар (неврология, офтальмология, стоматология, травматология ва умумий жарроҳлик) патологиялари диагностикаси бўйича клиник фикирлашни ривожлантириш тасаввурга эга бўлиши;
5. Сурункали касалликларда беморларни реабилитация ва диспансеризация қилишга ўргатиш (4 категория хизмати) билимларига эга бўлиш;
6. Соғлом турмуш тарзининг тарғибот қилиш тадбирларини

Стоматология:
10-семестр якунида:

1. Кариес касаллиги этиопатогенези, кечиши ва унинг асоратлари (пульпит, перидонтит), профилактикаси;
2. Оғиз бўшлиғи, шиллиқ қавати касалликлари ва уларни ички касалликлар билан боғлиқлигини

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:
9-семестр якунида:

1. Фарингоскопия
2. Эшитиш заифлигини аниқлаш (тестлар-шивирлаш ва нутқли).
3. Олдинги тампонада.
4. Олдинги риноскопия
5. Отоскопия
6. Билвосита ларингоскопия
7. Қулоқни ювиш

Стоматология:
10-семестр якунида:

1. Махсус асбоблар ёрдамида стоматологик беморларни текшириш
2. Ўткир пульпитда биринчи ёрдам курсатиш
3. Тепа энгак бойламини куйиш ва боғлашни билиш
4. Тиш катакчасидан қон кетаётганда биринчи ёрдам курсатиш
5. - Пастки жаг чиққанида жойига солиш.